

نقش آفرینی سبک معماری اسلامی در پایگاه «وب آو ساینس»

اطهره نقدی نژاد^۱، ساره کریمی^۲، معصومه لبافی مزرعه شاهی^۳

چکیده

هدف: مصورسازی تولیدات علمی حوزه موضوعی معماری اسلامی
روش: پژوهش حاضر از نوع کاربردی و از دسته مطالعات علم‌سنجی است که به تحلیل بروندادهای علمی حوزه موضوعی معماری اسلامی می‌پردازد. جامعه پژوهش شامل تمام بروندادهای علمی حوزه موضوعی معماری اسلامی در پایگاه وب آو ساینس از استاد الی ۶ ژانویه ۲۰۲۳ است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار محاسباتی هیست سایت، اکسل و برای ترسیم نقشه‌ها از نرم‌افزار ووس وی اوئر، استفاده می‌شود.

یافته‌ها: از ابتدای سال ۱۹۷۱ تا ۲۰۲۳ تعداد ۸۶۵ مدرک در حوزه معماری اسلامی منتشر شده است. است گوردن گودوین (۹) مدرک، علی صادقی حبیب‌آباد (۷ مدرک) و گرابار اولگ و حکیم بسیم اس (۵ مدرک) بیشترین تعداد تولیدات را داشته‌اند؛ اما بیشترین استنادات مربوط به پیتر جی لوو پائول جی استینه‌هارت (۱۴۱ استناد) درحالی‌که بیشترین قدرت پیوند کل نیز متعلق به شبیل نادین شیبیل (۱۵ قدرت پیوند کل) است.

مقاله با ۶۲۸ مورد بیشترین نوع تولیدات علمی معماری اسلامی را به خود اختصاص داده و بعدازآن نقد کتاب (۲۰۰) مورد است. مدارک حوزه معماری اسلامی در پایگاه وب اوساینس به ۱۶ زبان نگاشته شده‌اند که زبان انگلیسی با تعداد ۷۱۸ مدرک، بیشترین زبان مدارک است. مقاله «کاشی‌کاری‌های ده ضلعی و شبه بلورین در معماری اسلامی قرون وسطی» با دریافت ۱۳۷ استناد در پایگاه وب آو ساینس پر استنادترین مقاله این حوزه محسوب می‌شود. برترین کشور ایالات متحده آمریکا است که از نظر تعداد مدارک، تعداد استناد و تعداد قدرت پیوند کل برتر از سایرین است. بعدازآن‌ها، دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاه پادشاهی عربستان و دانشگاه تهران تعداد مدارک بیشتری تولید کرده‌اند. بزرگ‌ترین خوشه این شبکه ۱۰ گره دارد که عبارتند از: Architecture – cultural – heritage – globalization – history – islam – ottoman Architecture – space – sustainability – time – turkey

نتیجه‌گیری: با تقویت پژوهش‌های فارسی‌زبان در زمینه معماری اسلامی می‌توانیم در پایگاه وب آو ساینس انتشارات مناسبی را به چاپ رسانیم. همچنین تولیدات علمی معماری اسلامی در حال افزایش است و آینده‌ای توسعه‌پذیر و مناسب برای تولیدات علمی حوزه معماری اسلامی پیش‌بینی می‌شود.

کلیدواژه‌ها: تولیدات علمی، سبک زندگی اسلامی، معماری اسلامی، مصورسازی

۱. دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه تهران، تهران، ایران

۲. نویسنده مسئول، دانشجوی کارشناسی مهندسی معماری دانشگاه آزاد ساوه، ساوه، ایران

۳. کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی گرایش مدیریت اطلاعات دانشگاه آزاد اسلامی واحد تحقیقات تهران، تهران، ایران

مسلمانان پس از فتح کشورهای مختلف و مخصوصاً فتح ایران با سبک جدید زندگی آن‌ها و نسبت به انواع معماری شهرها، مراکز تجاری، سیاسی نظامی شناخت پیدا کردند که پس از آن معماری اسلامی به سمت بالندگی پیش رفته و به نوعی هدفمند گردید. در این بین گروهی نیز به صورت خلاقانه سبک‌های مختلف معماری را به صورت خاص ایجاد کردند. معماری در طول تاریخ تمدن بشری بعد اجتماعی انسان را تحت تأثیر قرار داده و بر این اساس ما برای آن یک ماهیت معنوی قائل شده‌ایم. در معماری علاوه بر اقلیم آب و هوا که در شکل و ماهیت آن اثرگذار است. نوع نگاه مردم آن جامعه، به هنر بر هویت ساختاری آن نیز مؤثر است همین این نوع نگاه هم از نظر مادی و هم معنوی اثر خود را در یک شهر نشان می‌دهد. هرگاه به یک شهر وارد شویم رفتار و اصول شهروندی مردم آنجا بر اساس آموزه‌های اسلام و سنت رسول خدا (ص) را ببینیم بر اسلامی بودن آن شهر حکم می‌کنیم همچنین وجود ساختمان‌های خاص در هر شهر همچون مساجد با مناره‌های بلند و بازارهایی به سبک اسلامی نشان‌دهنده هویت اسلامی آن بوده و می‌توان گفت معماری و شهرسازی در آن منطقه بخشی از تاریخ فرهنگ و هویت آن مردم شده که نوع نگاه آنان را نسبت به محیط اطراف نشان می‌دهد که این نمایانگر باورهای فکری آن مجموعه نیز محسوب می‌شود. (۱)

باور متعلق این معماری «معماری اسلامی ایران» را در بطن خود دارد. معماری دوره اسلامی ایران بخش مهمی از تاریخ طولانی معماری ما را تشکیل می‌دهد. این اهمیت از یک سو، به لحاظ غنای این معماری است که بسیاری از محققین و صاحب نظران به گونه‌های مختلف به آن اذعان کرده‌اند و از سوی دیگر، به دلیل پیوند عاطفی ما با این معماری است؛ چراکه هنوز مردم ما در آن زندگی می‌کنند و با آن انس و الفت فراوان دارند. از تهاجمات زمانه به آن، سست

شدن روزافزون پایه‌های کهنش و نابودی آثار به جامانده‌اش باید بیم داشت. خاطر زندگی در فضاهای زیبا و مهربان آن هنوز روح جمعی ما را می‌نوازد و مواجهه با آن آرامش می‌آورد. حتی جوانانی که هیچ‌گاه در آن فضاها زندگی نکرده‌اند و از آن خاطره‌ای در ذهن ندارند، پس از یک آشنایی ابتدایی نسبت به آن احساس خویشتاوندی و نزدیکی می‌کنند و از درنگ در فضاهایش محظوظ می‌شوند. به این ترتیب، شناخت خصوصیات، کیفیات و ارزش‌های آن می‌تواند از مهم‌ترین تکیه‌گاه‌هایی باشد که برای رهایی از وضعیت ناب سامان و آزاردهنده معماری امروز و رسیدن به معماری و شهرسازی شایسته‌ای، برای آینده این سرزمین و مردمانش، سخت بدان نیازمندیم. (۲)

از آنجاکه هنر اسلامی از حکمت الهی و معانی عمیق عرفانی تشکیل شده ریشه در تفکرات معنوی و الهی دارد. به نظر می‌رسد معماری اسلامی چهره جمال و حقیقت صورت را؛ در شکل به منصفه ظهور می‌رساند. آن تجلی یقین انسانی در عملکردهای مادی بوده و سرچشمه‌هایی در درون معمار داشته است. معماری اسلامی از بزرگ‌ترین جلوه‌های ظهور حقیقت هنر اسلامی در قالب مادی آن به شمار می‌رود و شاخصه‌های آن در معماری اسلامی قابل مشاهده است (۳).

معیار تعیین جایگاه و اقتدار جهانی کشورها و اساس توسعه همه‌جانبه آن‌ها، بر میزان تولید دانش و دستاوردهای پژوهشی و کاربردهای آن در ارتقای سطح جهانی تکیه دارد؛ بنابراین اهمیت دادن به امر تحقیقات و افزایش فعالیت‌های پژوهشی در هر کشوری سبب توسعه و پیشرفت گردیده و خودکفایی و استقلال واقعی را برای آن کشور به ارمغان آورده است. انتشارات دانشگاهی دستخوش دگرگونی عمیق و سریعی شده و چالش‌های جدیدی را ایجاد می‌کند. هزاران مجله علمی در نشریات وجود دارد و بسیاری دیگر در گذشته و در نقاط مختلف منتشر شده‌اند. مجلات علمی شامل

مقالاتی هستند که برای اطمینان از اینکه مقالات مطابق با استانداردهای کیفیت مجله و اعتبار علمی می‌باشند یا خیر، مورد بررسی قرار گرفته‌اند. اگرچه مجلات علمی به صورت سطحی شبیه به مجلات حرفه‌ای هستند، اما در واقع کاملاً متفاوت هستند. انتشار نتایج تحقیق بخش مهمی از روش علمی است. اگر آن‌ها آزمایش‌ها یا محاسبات را توصیف کنند، باید جزئیات کافی را ارائه دهند که یک محقق مستقل می‌تواند آزمایش یا محاسبه را برای تأیید نتایج تکرار کند. هر یک از مقالات مجله بخشی از رکورد دائمی علمی است. اکثر مجلات بسیار تخصصی هستند و مقالات علمی را در طیف گسترده‌ای از زمینه‌های علمی منتشر می‌کنند. (۴)

در جهان امروز، مصورسازی اطلاعات با باز نمودن گرافیکی شبکه‌های اجتماعی یکی از اصلی‌ترین فنونی است که روابط فکری و ساختار دانش علمی را نشان می‌دهد. این رویکرد جدید نه تنها امکان تحلیل حوزه‌های سنتی را فراهم می‌آورد، بلکه ابزاری کلیدی برای مطالعه تعامل و تحول علم بر اساس رشته‌ها و تخصص‌های هر کدام از آن‌ها تدارک می‌بیند. این رویکرد خاص نسبت به مصورسازی که آن را مصورسازی یا ترسیم و نگاشت دانش و اطلاعات نیز می‌دانند، نهایت به خلق نقشه‌ای از علم یک تخصص، حوزه موضوعی، رشته یا مجموعه‌ای از رشته‌ها منجر می‌شود. (۵)

بنابراین، رشد و توسعه دانش و اطلاعات در هر حوزه موضوعی، نیازمند سیاست‌گذاری و یک آنالیز سامانمند است که این نوع سیاست‌گذاری و آنالیز خود به آگاهی درست و منطقی از وضعیت موجود در هر کشور در آن حوزه موضوعی است که می‌توان با چنین آگاهی از نقاط قوت و ضعف حوزه موضوعی مورد مطالعه به سیاست‌گذاری بهتری نسبت به تولیدات علمی کمک کرد. عدم توجه به میزان تولیدات علمی و مسائل مربوطه می‌تواند برای هر کشور و جامعه مشکلات

سیاسی، اقتصادی، علمی، صنعتی و فناوری پیش آورد (۶). هدف از بیان مطالب فوق، پاسخ به این سؤال است که: نویسندگان و پژوهشگران حوزه معماری اسلامی چه نقشی در رشد و شکوفایی تولیدات علمی معماری اسلامی داشته‌اند؟ با توجه به کاربرد و نقش حیاتی معماری اسلامی در جوامع مختلف و پاسداشت حفظ و نگهداری آثار گویبار بناهای گذشتگان که در ادوار مختلف توسط مردم ساخته شده، پژوهشگران تحقیق حاضر لازم دانسته‌اند که بررسی و کاوش مقالات علمی منتشر شده از دانشمندان جهان را در زمینه معماری اسلامی به ترویج و اشاعه دانش معماری اسلامی کمک نماید. تولیدات علمی یکی از اساسی‌ترین مرتبه رشد و توسعه یک جامعه یا یک حوزه است و بامطالعه و بررسی مطالعات انجام شده در هر حوزه موضوعی می‌توانیم از توسعه و رشد زمانی، مکانی و نویسندگان آن موضوع و تأثیر آن حوزه موضوعی در جوامع آگاه شویم. پژوهش حاضر به اهمیت و ضرورت بررسی و مصورسازی تولیدات علمی حوزه موضوعی معماری اسلامی در پایگاه وب‌آوساینس می‌پردازد.

اهداف کاربردی پژوهش

۱. شناسایی مؤلفه‌های اصلی تولیدات علمی حوزه معماری اسلامی
۲. ارائه نقشه‌های کاربردی تولیدات علمی حوزه معماری اسلامی

سؤالات پژوهش

۱. الگوی نویسندگی و ضریب همکاری بین‌المللی در حوزه موضوعی معماری اسلامی در چه وضعیت تولیدی قرار دارد؟
۲. حوزه موضوعی معماری اسلامی دارای چه روند پژوهشی است؟
۳. تولیدات علمی کشورها در حوزه موضوعی معماری اسلامی

بهبود آن موضوع است. (۷)

مصورسازی اطلاعات

یکی از حوزه‌های نوظهور علمی مصورسازی اطلاعات است که به تحلیل تصویری اطلاعات کمک می‌کند. به همین جهت، مصورسازی اطلاعات می‌تواند در بسیاری از رشته‌های علمی کاربرد داشته باشد. بدیهی است که علم اطلاعات و دانش‌شناسی و حوزه‌های مرتبط با آن مانند علم‌سنجی، بیشترین زمینه را برای مطالعه و توسعه فنون و مبانی مصورسازی اطلاعات دارند. (۸)

پیشینه پژوهش

تحلیل ساختار توصیفی و محتوایی تولیدات علمی پژوهشگران ایرانی حوزه مهندسی عمران توسط کریمی و همکاران (۱۴۰۲) در Web of Science بررسی شد که یافته‌ها طبق ۱۳۵۷ مدرک بازیابی نشان داده بیشترین مدارک در سال ۲۰۲۱ منتشر شده است. ۹/۹۹ درصد از مدارک به زبان انگلیسی نوشته شده‌اند. نویسندگان برتر ایرانی این حوزه نیز علی کاوه با بیشترین تعداد تولیدات علمی (۱۸۸ مدرک)، مهدی شریعتی با دریافت بیشترین میزان استناد (۴۹۱۷ استناد) و امید بزرگ حداد با بیشترین قدرت پیوند کل (۲۳۰ قدرت پیوند کل) هستند. Optimization (قدرت پیوند کل ۶۸۹) بیشترین اهمیت را در شبکه و میزان مرکزیت داشته است. همچنین بین تعداد مدارک و تعداد استنادهای دانشگاه‌ها/سازمان‌های مشارکت‌کننده در تولید مدارک علمی حوزه مهندسی عمران در Web of Science رابطه معناداری وجود دارد ($P < 0.001$). بین تعداد مدارک و تعداد استنادهای نویسندگان ایرانی در حوزه مهندسی عمران رابطه معناداری وجود دارد، همچنین دانشگاه آزاد اسلامی در مرکز نقشه چگالی شبکه هم نویسندگی دانشگاه‌ها و مؤسسات حوزه مهندسی عمران قرار گرفته است که نشان دهنده اهمیت

به چه میزان است؟

۴. شبکه همکاری علمی کشورها در حوزه موضوعی معماری اسلامی چه ساختاری دارند؟
۵. پژوهشگران در حوزه موضوعی معماری اسلامی چه تولیدات علمی داشته‌اند؟
۶. شبکه همکاری علمی پژوهشگران در حوزه موضوعی معماری اسلامی چه ساختاری دارد؟
۷. انتشار فعال‌ترین نویسندگان برحسب زمان در حوزه موضوعی معماری اسلامی در چه وضعیتی است؟
۸. مؤسسات در حوزه موضوعی معماری اسلامی چه تولیدات علمی داشته‌اند؟
۹. شبکه همکاری علمی مؤسسات در حوزه موضوعی معماری اسلامی چه ساختاری داشته‌اند؟
۱۰. تولیدات علمی حوزه موضوعی معماری اسلامی بیشتر در چه مجلاتی منتشر شدند؟
۱۱. موضوعات برجسته حوزه موضوعی معماری اسلامی در بازه زمانی مورد بررسی کدامند؟

ادبیات پژوهش

تولیدات علمی

تولیدات علمی در قالب مقالات و منابع اطلاعاتی در پایگاه‌های اطلاعات علمی از عناصر برجسته تحقیق، پژوهش، توسعه و پیشرفت جوامع در دهه‌های اخیر، است. تولیدات علمی از مهم‌ترین شاخص‌های سنجش توسعه و پیشرفت کشورها بوده و این تولیدات، نقش ویژه و تعیین‌کننده‌ای در پیشرفت جوامع علمی و اطلاعاتی دارند. درواقع، باید اشاره کرد تعیین جایگاه و نقش هر کشور در تولیدات علمی در حوزه‌های موضوعی مختلف، نشان دهنده میزان توانمندی و عملکرد آن کشور در جهت ارتقا و کمک به

نقش آفرینی سبک معماری اسلامی در پایگاه «وب آوساینس»

این دانشگاه در شبکه هم‌تألیفی مؤسسات است (۶). ورناصری و همکاران (۱۴۰۱) به بررسی ترسیم نقشه دانش تولیدات علمی طب سنتی دانشمندان ایرانی در وب آوساینس پرداخته‌اند. پژوهش حاضر از نوع کاربردی و از دسته مطالعات علم‌سنجی است که به تحلیل بروندهای علمی حوزه طب سنتی دانشمندان ایرانی پرداخته است. در میان موضوعات، طب سنتی با فراوانی ۲۶۹ در جایگاه اول و در میان نویسندگان کمالی نژاد با ۵۶ اثر در صدر قرار دارد. در بین مؤسسات، دانشگاه علوم پزشکی تهران با ۳۰۲ اثر در جایگاه اول قرار گرفته است. در میان مجلات نیز JOURNAL OF ETHNOPHARMACOLOGY با ۷۳ اثر بیش‌ترین میزان آثار را به خود اختصاص داده است. تحلیل نقشه دانش موضوعات نشان از تشکیل ۸ خوشه موضوعی دارد. همچنین کلیدواژه طب سنتی دارای بیشترین میزان فراوانی است. نتایج به‌دست‌آمده در همکاری مؤسسات، ۹۹ مؤسسه حضور دارند که تشکیل هفت خوشه را می‌دهند. در تحلیل همکاری کشورها، ۳۱ کشور تشکیل ۵ خوشه را داده‌اند. ایران و آمریکا در خوشه ۲ و ایتالیا در خوشه ۴ قرار گرفته است. همچنین میزان همکاری‌ها به شکل یکنواختی پراکنده است؛ اما بیشترین میزان همکاری ایران با کشور ایتالیا با ۲۸ پیوند و آمریکا با ۲۶ پیوند بوده است. انتشارات علمی حوزه طب سنتی دانشمندان ایرانی در دو دهه اخیر روند رشد صعودی را طی کرده و انتظار می‌رود این روند رشد ادامه یابد. در این میان طب سنتی در صدر موضوعات قرار گرفته است و به‌عنوان موضوع رابط بین دیگر موضوعات قرار گرفته و نقطه اتصال بسیاری از موضوعات است. (۹)

کازرانی، باقری قهفرخی و شکفته (۲۰۱۵) به بررسی تحلیلی و استنادی تولیدات علمی اعضای هیئت علمی طب سنتی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران در پایگاه استنادی اسکوپوس در فاصله سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۵ پرداخته‌اند. تولیدات علمی اعضای هیئت علمی طب سنتی کشور روند صعودی پایداری

داشته است و دانشگاه تهران به‌عنوان پر تولیدترین (۹۵ مدرک) و پر استنادترین (۳۶۹ استناد) دانشگاه شناخته شد. مجله‌های Iranian Journal of Public Health و Iranian Red Crescent Medical Journal هر دو بیشترین تولیدات علمی اعضای هیئت علمی طب سنتی کشور (هرکدام ۱۶ مدرک) را منتشر نموده‌اند. ۸ مجله به‌عنوان مجلات هسته حوزه طب سنتی انتخاب شدند که Journal of Ethnopharmacology اولین مجله هسته این حوزه بوده است. (۱۰)

لوپز بل‌مونت و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی از منظر کتابشناسی واقعیت افزوده در آموزش نقشه‌برداری علمی در وب آوساینس را مورد بررسی قرار داده‌اند. از تکنیک تحلیل اسنادی مبتنی بر نقشه‌برداری علمی و تحلیل هم‌واژه استفاده شده است با واحد تجزیه و تحلیل ۷۷۷ نشریه گزارش شده در Web of Science کار شده است. نتایج نشان می‌دهد که زبان، حوزه‌های دانش، نوع سند، مؤسسات، نویسندگان، منابع مبدأ، کشورها و بیشترین استنادها در مورد واقعیت افزوده در کل حوزه آموزشی هستند. علاوه بر این نشان داده شده است که تحقیقات در مورد واقعیت افزوده بر آموزش افراد برای استفاده مؤثر از این فناوری در محیط‌های یادگیری که کاربرد آموزشی ایجاد می‌کند در توجه به تنوع دانشجویان متمرکز شده است. (۱۱)

سلوا پارچا و همکاران (۲۰۲۲) به تکامل تولیدات علمی در زمینه سواد سلامت و آموزش بهداشت - تحلیل کتاب‌سنجی در مقالات پایگاه اطلاعاتی وب آوساینس پرداختند. داده‌ها با دو برنامه نرم‌افزاری، بسته Bibliometrix برای RStudio و VOSviewer برای تجزیه و تحلیل تعداد انتشارات، نقل قول‌ها، نویسندگان، همکاری‌ها، روند کلمات کلیدی، تحولات کلمات کلیدی و خوشه‌های اصطلاحات مرتبط مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در مجموع ۱۷۹۹ مقاله در مرحله اول و ۷۲۷ مقاله در مرحله دوم یافت شد. نتایج حاصل از هر دو تحلیل نشان داد که انتشارات تا سال ۲۰۲۰ به‌طور نابرابر افزایش یافته و در

سال ۲۰۲۱ به میزان قابل توجهی کاهش یافته است. با این حال، با وجود این، تعداد استنادات ثابت باقی ماند. به همین ترتیب، پنج خوشه کلمه مرتبط با HL و HE شناسایی شد. D. Nutbeam به عنوان پراکرتترین نویسنده در این زمینه، ایالات متحده آمریکا به عنوان کشوری با بیشترین انتشارات و مجله بین‌المللی تحقیقات محیطی و بهداشت عمومی به عنوان دارای بیشترین مقاله در این زمینه برجسته بودند. این تجزیه و تحلیل ممکن است ابزار مفید و مفیدی برای مطالعات آینده در مورد این موضوع باشد. (۱۲)

ورناصری و همکاران (۲۰۲۱) ترسیم نقشه دانش بهره‌وری علمی در حوزه مهندسی دانش در دوره ۲۰۱۱-۲۰۲۱ در وب آف ساینس را انجام دادند. داده‌ها در اکسل و VOSviewer تجزیه و تحلیل شدند. Xu, Yang از دانشگاه علم و صنعت پکن با انتشار ۶۹ سند در زمینه مهندسی دانش بیشترین همکاری را با سایر محققان داشته است. دو دانشگاه چین در رتبه‌های اول و دوم و دو دانشگاه ایران در رتبه‌های سوم و چهارم قرار گرفتند. مطالعات مهندسی دانش در ایالات متحده، بریتانیا، ژاپن، فرانسه و استرالیا در دوره ۲۰۱۰-۲۰۱۲ آغاز شد. این در حالی است که انتشارات در این زمینه از سال ۲۰۱۴ با شدت بیشتری توسط چین، ایران، اسپانیا و روسیه دنبال می‌شود. زبان انگلیسی (۷۱۸۵) از نظر زبان اسناد مهندسی دانش منتشر شده در رتبه اول قرار دارد و پس از آن روسی (۷)، پرتغالی (۶)، اسپانیایی (۶) و فرانسوی (۳) قرار دارند. یافته‌ها حاکی از آن است که بسیاری از محققان در زمینه مهندسی دانش مشغول به کار هستند که محققان چینی در مقایسه با سایر کشورها فعال‌ترین هستند. کشورهای آسیایی بیشتر در این زمینه حضور دارند. علاوه بر این، بیشتر مجلات مهندسی دانش، مجلات اجلاس بودند (۱۴).

ورناصری و همکاران (۲۰۲۳) به بررسی نقشه‌های علمی پژوهش‌های علمی سواد سلامت پرداختند. در نتایج نشان می‌دهد

که در بازه زمانی ۱۲ ساله مورد بررسی ۸۲۴۲ مدرک در زمینه سواد سلامت منتشر شده است که ۲۷۱۹۳ نویسنده و ۱۵۸۸ مجله در انتشار این مدارک مشارکت داشتند. به طور کلی ۷۰۴ نویسنده در مدارک تک نویسنده‌ای و ۲۶۴۸۹ نویسنده در مدارک چند نویسنده‌ای مشارکت کردند. مشارکت بین‌المللی در این حوزه ۱۱،۹۵ درصد بوده است. پروفیسور Osborne RH, Wolf MS و Paasche-Orlow MK پژوهشگران سواد سلامت بیشترین همکاری را دارند. آمریکا - چین بیشترین زوج همکاری علمی را به ثبت رساندند. در بین مجلات منتشرکننده مقالات Environmental Research International Journal of Public Health and Health Promotion بیشترین انتشار مقالات را داشته. روند پژوهش‌ها در سال‌های ۲۰۱۳-۲۰۱۴ به سمت اصول و روش‌های تدریسی و آموزشی بوده است. پژوهشگران در حوزه سواد سلامت توجه ویژه به مسئله همکاری علمی دارند. در مقالات مورد بررسی، کووید ۱۹ یکی از موضوعات برجسته هم‌رخداد با موضوع سواد سلامت است. (۱۳)

روش پژوهش

رویکرد پژوهش حاضر از نوع کمی و به لحاظ هدف از نوع کاربردی و از لحاظ گردآوری داده‌ها توصیفی - تحلیلی است که با روش علم‌سنجی انجام شده است. جامعه پژوهش را کلیه مدارک علمی حوزه معماری اسلامی در پایگاه وب‌آوساینس تشکیل می‌دهد که در پایگاه وب‌آوساینس (WOS) نمایه شده‌اند (۸۶۵ مدرک).

جستجو و بازیابی داده‌ها از طریق بخش جستجوی پیشرفته پایگاه استنادی وب‌آوساینس در تاریخ ۱۵ تیرماه ۱۴۰۲ انجام شد که راهبرد جستجو به شکل زیر است:

TS=(Islamic Architecture) *

پس از بازیابی نتایج از پایگاه استنادی وب‌آوساینس،

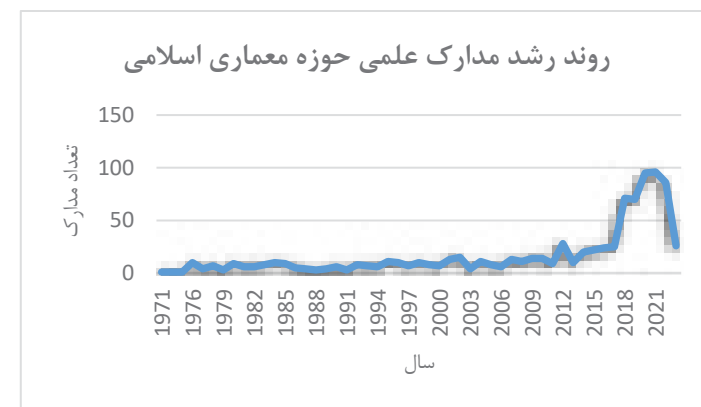

نقش آفرینی سبک معماری اسلامی در پایگاه «وب آوساینس»

داده‌ها در قالب plain text، استخراج گردید. برای ترسیم نقشه‌های علمی از نرم‌افزار وی او اس و یور^۱ نرم‌افزاری علم‌سنجی که به کمک آن می‌توان داده‌های کتاب‌شناختی پایگاه‌های اطلاعاتی استنادی را تحلیل و روابط میان آن‌ها را ترسیم کرد، نرم‌افزار اکسل^۲ و اس پی اس اس^۳ جهت آزمون فرضیات پژوهش از آزمون‌های آماری کلموگروف اسمیرنوف و ویلکاکسون استفاده گردید.

یافته‌های پژوهش

روند پژوهشی حوزه موضوعی معماری اسلامی در پایگاه

نمودار ۱. فراوانی نوع مدارک علمی حوزه موضوعی معماری اسلامی در پایگاه وب آوساینس به تفکیک سال

جدول ۱. فراوانی نوع مدارک علمی حوزه موضوعی معماری اسلامی در پایگاه وب آوساینس به تفکیک سال

سال	1971	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
مدرك	1	1	1	10	4	7	3	9	6
سال	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
مدرك	6	8	10	9	5	4	3	4	6
سال	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
مدرك	3	8	7	6	11	10	7	10	8
سال	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
مدرك	7	13	15	4	11	8	6	13	11
سال	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
مدرك	14	14	9	28	10	20	22	24	25
سال	2018	2019	2020	2021	2022	2023			
مدرك	71	70	95	96	86	26			

1 VOSviewer

2 Excel

3 SPSS

وب آوساینس چگونه است؟
از ابتدای سال ۱۹۷۱ تا ۲۰۲۳ تعداد ۸۶۵ مدرک در حوزه معماری اسلامی منتشر شده است که مطابق نمودار و جدول زیر بیشترین تعداد این تولیدات در سال ۲۰۲۱ با تعداد ۹۶ مدرک بوده است. البته با توجه به اینکه در زمان انجام پژوهش در ابتدای سال ۲۰۲۳ قرار داریم، جستجوی مدارک در پایگاه وب آوساینس از ابتدای انتشار این مدارک تا پایان سال ۲۰۲۳ نبوده و طبیعی است که روند رشد این تولیدات در سال ۲۰۲۳ کمتر بوده، چراکه سال ۲۰۲۳ به اتمام نرسیده است.

داده و سپس نقد کتاب (۲۰۰) مورد است. نقد فیلم، چکیده جلسه و گزارش خبری با ۱ مورد کمترین نوع تولیدات علمی معماری اسلامی در وب آو سانس را دارند.

نوع مدارک حوزه معماری اسلامی در پایگاه وب آو ساینس چیست؟
بر اساس جدول شماره ۲ بیشترین نوع تولیدات علمی معماری اسلامی از نوع مقاله با ۶۲۸ مورد را به خود اختصاص

جدول ۲. نوع مدارک حوزه موضعی معماری اسلامی در پایگاه وب آو ساینس

ردیف	نوع مدارک	تعداد
۱	Article	628
۲	Book Review	200
۳	Editorial Material	12
۴	Review Article	12
۵	Early Access	10
۶	Proceeding Paper	7
۷	Note	5
۸	Art Exhibit Review	4
۹	Book Chapters	2
۱۰	Film Review	1
۱۱	Letter	1
۱۲	Meeting Abstract	1
۱۳	News Item	1

پر استنادترین مقاله این حوزه محسوب می‌شود، مقاله «در روزه‌های متناوب ماه رمضان بخواهید»^۲ و مقاله «پوپولیسم، افراط‌گرایی و رسانه: نقشه‌برداری از یک منطقه نامشخص»^۳ به ترتیب با ۱۱۸ و ۷۸ استناد در پایگاه وب آو ساینس برترین مقالات این حوزه به لحاظ تعداد استناد به شمار می‌روند.

ساختار شبکه همکاری علمی کشورها در حوزه موضوعی معماری اسلامی چگونه است؟

از میان ۷۳ کشور مشارکت‌کننده در انتشار آثار علمی حوزه موضوعی معماری اسلامی در پایگاه وب آو ساینس نقشه همکاری به شکل زیر است:

در این شکل، ایالات متحده آمریکا برترین کشور از لحاظ انتشار آثار علمی حوزه موضوعی معماری اسلامی است که

زبان مدارک حوزه معماری اسلامی در پایگاه وب آو ساینس چیست؟
طبق جدول زیر مدارک حوزه معماری اسلامی در پایگاه وب آو ساینس به ۱۶ زبان نگاهشده شده‌اند که همان‌طور که نمایان است زبان انگلیسی با اختلاف فاحش و تعداد ۷۱۸ مدرک بیشترین زبان مدارک است و بعدازآن زبان ترکی و اسپانیایی با ۴۳ و ۳۲ مدرک قرار دارند.

پر استنادترین مقالات حوزه معماری اسلامی کدام‌اند؟
در جدول شماره ۴، پر استنادترین مقالات حوزه معماری اسلامی نشان داده شده است، بر این اساس مقاله «کاشی‌کاری‌های ده ضلعی و شبه بلورین در معماری اسلامی قرون وسطی»^۱ با دریافت ۱۳۷ استناد در پایگاه وب آو ساینس

2 Sleep during Ramadan intermittent fasting

3 Populism, extremism and media: Mapping an uncertain terrain

1 Decagonal and quasi-crystalline tilings in medieval Islamic architecture

نقش آفرینی سبک معماری اسلامی در پایگاه «وب‌آوساینس»

از نظر تعداد مدارک، تعداد استناد و تعداد قدرت پیوند کل برتر از سایرین است. ساختار شبکه همکاری علمی پژوهشگران در حوزه

جدول ۳. زبان مدارک حوزه معماری اسلامی در پایگاه وب‌آوساینس

ردیف	زبان	تعداد مدارک
۱	انگلیسی	۷۱۸
۲	ترکی	۴۳
۳	اسپانیایی	۳۲
۴	فرانسوی	۳۰
۵	آلمانی	۲۱
۶	روسی	۶
۷	عربی	۴
۸	کرواتی	۲
۹	چکسلواکی	۲
۱۰	ایتالیایی	۲
۱۱	مالایی	۲
۱۲	مجاری	۱
۱۳	ژاپنی	۱
۱۴	لیتوانیایی	۱
۱۵	پرتغالی	۱
۱۶	اسلواکی	۱

جدول ۴. توزیع فراوانی پر استنادترین مقالات پژوهشگران ایرانی در حوزه معماری اسلامی از ابتدا تا سال ۲۰۲۳ در پایگاه وب‌آوساینس

ردیف	عنوان مقاله	نویسنده	سال انتشار	تعداد استناد	عنوان نشریه	چارک مجله	حوزه پژوهشی
۱	Decagonal and quasi-crystalline tilings in medieval Islamic architecture	Lu, PJ (Lu, Peter J); Steinhardt, PJ (Steinhardt, Paul J.)	۲۰۰۷	۱۳۷	Science(MER ASSOC ADVANCEMENT SCIENCE)	Q1	Science & Technology - Other Topics
۲	Sleep during Ramadan intermittent fasting	Roky, R (Roky, R); Chapotot, F (Chapotot, F); Hakkou, F (Hakkou, F); Benchekroun, MT (Benchekroun, MT); Buguet, A (Buguet, A)	۲۰۰۱	۱۱۸	JOURNAL OF SLEEP RESEARCH	Q2	Neurosciences & Neurology
۳	Populism, extremism and media: Mapping an uncertain terrain	Alvares, C (Alvares, Claudia); Dahlgren, P (Dahlgren, Peter)	۲۰۱۶	۷۸	EUROPEAN JOURNAL OF COMMUNICATION	Q3	Communication
۴	Central bank independence, financial supervision structure and bank soundness: An empirical analysis around the crisis	Doumpos, M (Doumpos, Michael) [1]; Gaganis, C (Gaganis, Chrysovalantis); Pasiouras, F (Pasiouras, Fotios)	۲۰۱۵	۴۰	JOURNAL OF BANKING & FINANCE	Q2	Business & Economics

ردیف	عنوان مقاله	نویسنده	سال انتشار	تعداد استناد	عنوان نشریه	چارک مجله	حوزه پژوهشی
۵	Rethinking public and private space: Religion and women in Muslim society	Mazumdar, S (Mazumdar, S); Mazumdar, S (Mazumdar, S)	۲۰۰۱	۳۸	JOURNAL OF ARCHITECTURAL AND PLANNING RESEARCH	Q4	Environmental Sciences & EcologyPublic AdministrationUrban Studies
۶	Unveiling the structure of the Marrakech Medina: A shape grammar and an interpreter for generating urban form	Duarte, JP (Duarte, Jose P); Rocha, JM (Rocha, Joao M); Soares, GD (Soares, Goncalo Ducla)	۲۰۰۷	۳۶	AI EDAM-ARTIFICIAL INTELLIGENCE FOR ENGINEERING DESIGN ANALYSIS AND MANUFACTURING	Q4	Computer ScienceEngineering
۷	THE URF AND ITS ROLE IN DIVERSIFYING THE ARCHITECTURE OF TRADITIONAL ISLAMIC CITIES	HAKIM, BS (HAKIM, BS)	۱۹۹۴	۳۳	JOURNAL OF ARCHITECTURAL AND PLANNING RESEARCH	Q4	Environmental Sciences & EcologyPublic AdministrationUrban Studies
۸	Progress of IoT Research Technologies and Applications Serving Hajj and Umrah	Shambour, MK (Shambour, Mohd Khaled); Gutub, A (Gutub, Adnan)	۲۰۲۲	۳۲	ARABIAN JOURNAL FOR SCIENCE AND ENGINEERING	Q2	Science & Technology - Other Topics
۹	Image against nature: Spolia as Apotropaia in Byzantium and the dar al-Islam	Flood, FB (Flood, FB)	۲۰۰۶	۳۲	MEDIEVAL HISTORY JOURNAL	Q1	Arts & Humanities - Other Topics
۱۰	Hiding Shares of Counting-Based Secret Sharing via Arabic Text Steganography for Personal Usage	Gutub, A (Gutub, Adnan); Alaseri, K (Alaseri, Khaled)	۲۰۲۰	۲۹	ARABIAN JOURNAL FOR SCIENCE AND ENGINEERING	Q2	Science & Technology - Other Topics

موضوعی معماری اسلامی چگونه است؟
 نفر از آنان که حداقل یک مدرک و یک استناد دریافت کرده‌اند
 از میان ۱۲۵۸ نویسنده مشارکت‌کننده در نگارش آثار در شکل زیر آمده است.
 پژوهشی مربوط به حوزه معماری اسلامی، نقشه همکاری ۶۶۷ در این شکل، شبکه هم نویسندگی پژوهشگران حوزه

جدول ۵. کشورهای برتر در حوزه موضوعی معماری اسلامی در پایگاه وب او ساینس به لحاظ تعداد مدارک

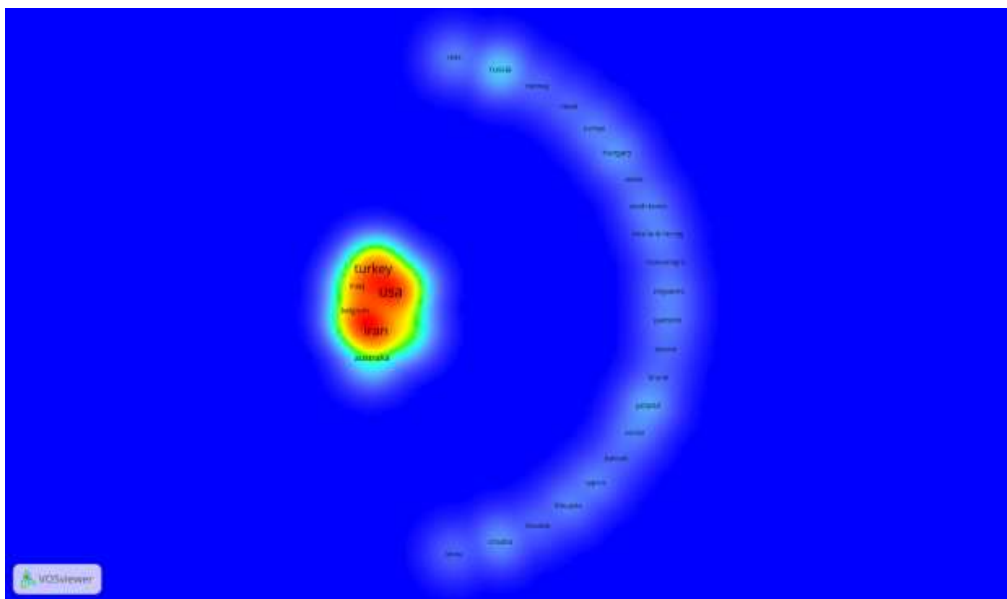
ردیف	کشور	تعداد مدرک	تعداد استناد	قدرت پیوند کل
۱	usa	117	585	33
۲	iran	81	153	20
۳	turkey	75	71	3
۴	spain	63	157	14
۵	england	54	287	26
۶	germany	28	114	16
۷	egypt	27	35	7
۸	italy	26	63	8
۹	saudi arabia	26	257	13
۱۰	france	23	214	22

جدول ۶. کشورهای برتر در حوزه موضوعی معماری اسلامی در پایگاه وب او ساینس به لحاظ تعداد استناد

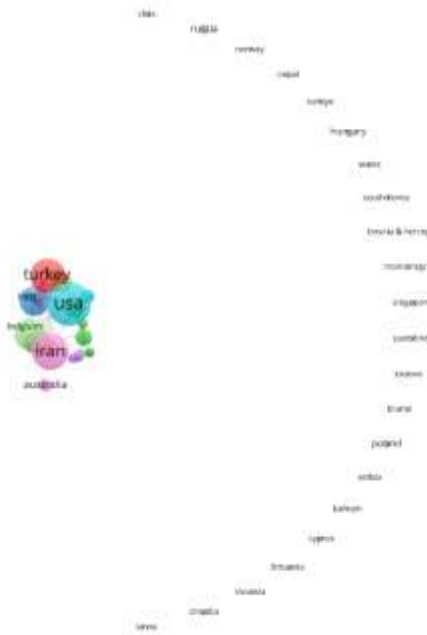
ردیف	کشور	تعداد مدرک	تعداد استناد	قدرت پیوند کل
۱	usa	117	585	33
۲	england	54	287	26
۳	saudi arabia	26	257	13
۴	france	23	214	22
۵	spain	63	157	14
۶	iran	81	153	20
۷	morocco	8	134	4
۸	portugal	3	121	3
۹	germany	28	114	16
۱۰	sweden	2	79	2

جدول ۷. کشورهای برتر در حوزه موضوعی معماری اسلامی در پایگاه وب او ساینس به لحاظ میزان قدرت پیوند کل

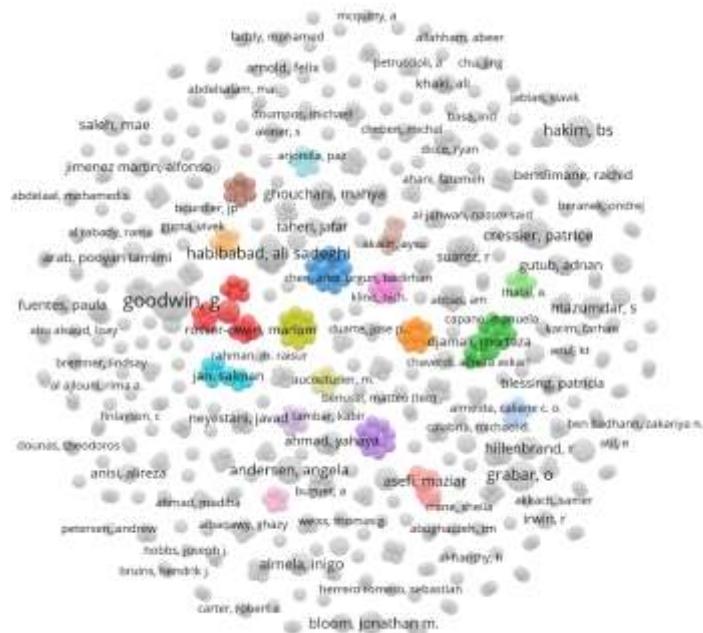
ردیف	کشور	تعداد مدرک	تعداد استناد	قدرت پیوند کل
۱	usa	117	585	33
۲	england	54	287	26
۳	france	23	214	22
۴	iran	81	153	20
۵	germany	28	114	16
۶	spain	63	157	14
۷	saudi arabia	26	257	13
۸	malaysia	17	35	9
۹	italy	26	63	8
۱۰	u arab emirates	8	23	8

نقشه ۱. کشورهای برتر در حوزه موضوعی معماری اسلامی در پایگاه وب او ساینس به لحاظ تعداد مدارک

نقشه ۲. کشورهای برتر در حوزه موضوعی معماری اسلامی در پایگاه وب او ساینس به لحاظ تعداد مدارک

نقشه ۳. ساختار شبکه همکاری علمی پژوهشگران در حوزه موضوعی معماری اسلامی

نقش آفرینی سبک معماری اسلامی در پایگاه «وب‌آوساینس»

موضوعی معماری اسلامی بر اساس نویسندگان مشارکت‌کننده ترسیم شده است که هر گره (توپ) نشان‌دهنده یک نویسنده و پیوندهای موجود میان دو گره نشان‌دهنده هم‌تألیفی آن دو نویسنده با یکدیگر است (با توجه به اینکه در این شکل پیوندی وجود ندارد). همچنین اندازه گره‌ها نشان‌دهنده تعداد مقالاتی است که هر نویسنده با سایر نویسندگان هم‌تألیفی دارد. این شکل ۶۶۷ نویسنده (گره) دارد که شامل ۳۱۸ خوشه (هر رنگ نشان‌دهنده یک خوشه است) و ۷۹۹ پیوند (هم‌تألیفی) و ۸۱۲ قدرت پیوند کل است. اندازه هر گره نشان‌دهنده درجه مرکزیت یا تعداد هم‌تألیفی آن گره است بنابراین گودوینگ بیشترین میزان تولیدات را به خود اختصاص داده است و از این‌رو دایره بزرگ‌تری در نقشه تشکیل داده است.

بزرگ‌ترین خوشه این شبکه که به رنگ قرمز است، ۱۶ نویسنده را در برمی‌گیرد و نویسندگان برتر آن schibille, Nadine با ۳ مدرک، ۱۵ گره، ۱۵ قدرت پیوند کل و ۳۷ استناد و بعد از آن rosser-owen, Mariam با ۲ مدرک، ۵ گره، ۵ قدرت پیوند کل و ۳۰ استناد هستند.

در شکل زیر نیز هم‌تألیفی این نویسندگان بر اساس

میانگین زمانی نشان داده شده است، بر این اساس نویسندگانی که در سال‌های اخیراً فعال بوده‌اند به رنگ روشن (زرد) و نویسندگان قدیمی‌تر به رنگ تیره (آبی) میل می‌کنند. برای مثال علی صادقی آباد در خوشه ۲۷ با ۵ مدرک، ۴ گره و قدرت پیوند کل ۶ میانگین سالی انتشار آثارش سال ۲۰۲۱ بوده است. حال آنکه گودوینگ با ۹ مدرک علمی میانگین سال انتشار آثارش ۱۹۸۹ بوده است.

وضعیت انتشار فعال‌ترین نویسندگان در حوزه موضوعی معماری اسلامی چگونه است؟

در جداول سه‌گانه زیر فعال‌ترین نویسندگان بر اساس تعداد تولیدات، تعداد استنادات و تعداد قدرت پیوند کل نشان داده شده است. همان‌طور که مشخص است گوردن گودوین^۱ (۹) مدرک، علی صادقی حبیب‌آباد (۷) مدرک و گرابار اولگ^۲ و حکیم بسیم اس^۳ (۵) مدرک بیشترین تعداد تولیدات را داشته‌اند؛ اما بیشترین استنادات مربوط به پیتر جی لو^۴ و پائول جی استینه‌هارت^۵ (۱۴۱ استناد) درحالی‌که بیشترین قدرت پیوند کل نیز متعلق به شیبیل نادین شیبیل^۶ (۱۵) قدرت پیوند کل است.

ساختار شبکه همکاری علمی مؤسسات در حوزه موضوعی

جدول ۸. نویسندگان برتر حوزه معماری اسلامی بر اساس تعداد تولیدات

ردیف	نویسنده	تعداد مدرک	تعداد استناد	قدرت پیوند کل
۱	goodwin, g	9	5	0
۲	sadeghi habibabad, ali	7	35	7
۳	grabar, o	5	8	0
۴	hakim, bs	5	57	1
۵	andersen, angela	4	3	0
۶	cressier, patrice	4	2	5
۷	almela, inigo	3	6	1
۸	asefi, maziar	3	15	5
۹	bloom, jonathan m.	3	1	1
۱۰	nejad ebrahimi, ahad	3	8	3

1 Goodwin, Gordon

2 Grabar, Oleg

3 Hakim, Besim S.

4 lu, peter j.

5 steinhardt, paul j.

6 schibille, nadine

جدول ۹. نویسندگان برتر حوزه معماری اسلامی بر اساس تعداد استنادات

ردیف	نویسنده	تعداد مدرک	تعداد استناد	قدرت پیوند کل
۱	lu, peter j.	2	141	2
۲	steinhardt, paul j.	2	141	2
۳	benchekroun, mt	1	118	4
۴	buguet, a	1	118	4
۵	chapotot, f	1	118	4
۶	hakkou, f	1	118	4
۷	roky, r	1	118	4
۸	alvares, claudia	1	78	1
۹	dahlgren, peter	1	78	1
۱۰	gutub, adnan	2	61	2

جدول ۱۰. نویسندگان برتر حوزه معماری اسلامی بر اساس میزان قدرت پیوند کل

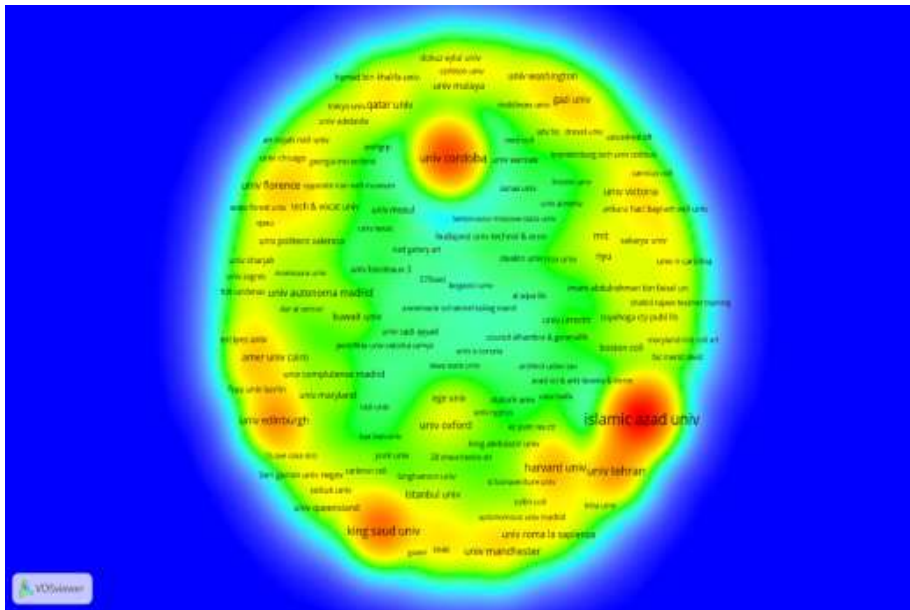
ردیف	نویسنده	تعداد مدرک	تعداد استناد	قدرت پیوند کل
۱	schibille, nadine	3	37	15
۲	djamali, morteza	2	15	12
۳	guibal, frederic	2	15	12
۴	chen, anqi	1	9	11
۵	chen, chong	1	9	11
۶	cui, wei	1	9	11
۷	guo, yuxin	1	9	11
۸	jin, xiaoye	1	9	11
۹	li, chengtao	1	9	11
۱۰	li, yuchun	1	9	11

معماری اسلامی چگونه است؟

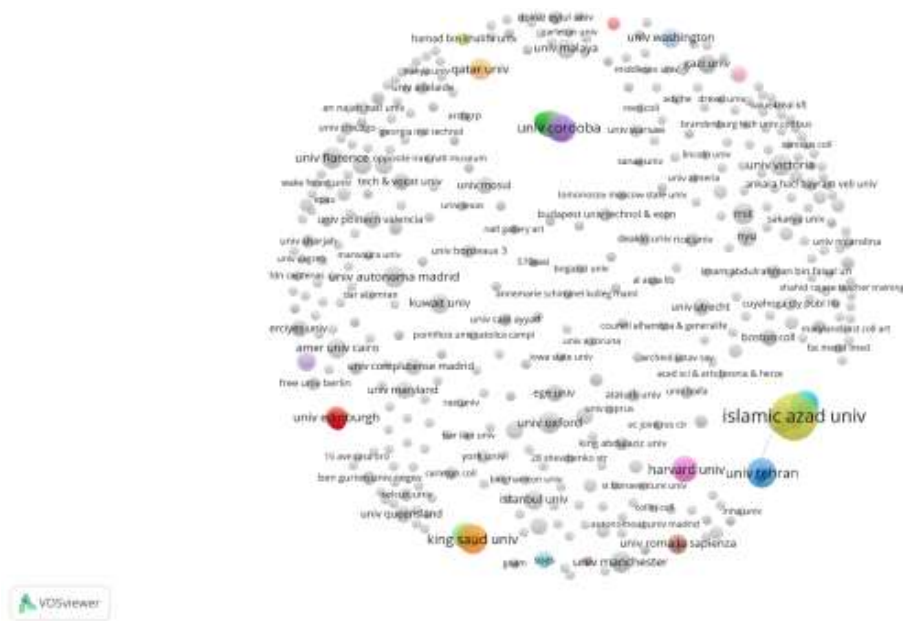
بر طبق شکل زیر، نقشه چگالی شبکه هم تألیفی ۶۴۱ دانشگاه/موسسه مشارکت‌کننده در انتشار آثار علمی حوزه موضوعی معماری اسلامی در پایگاه وب آوساینس را نشان می‌دهد. مطابق این شکل سازمان‌هایی که باهم ارتباط علمی بیشتری دارند در فاصله نزدیک‌تر و آن‌هایی که ارتباط علمی کمتری دارند در فاصله دورتری قرار دارند. همچنین چگالی هر سازمان/دانشگاه بر اساس تعداد مقالات آن سازمان، تعداد دانشگاه‌های مجاور و اهمیت آن‌ها مشخص می‌شود، ضمن اینکه قرار گرفتن یک دانشگاه در مرکز نقشه چگالی،

نشان‌دهنده اهمیت آن دانشگاه/سازمان در شبکه هم تألیفی دانشگاه‌ها است. بر این اساس دانشگاه کوردوبا و دانشگاه آزاد اسلامی از بیشترین اهمیت در این شبکه برخوردارند. همچنین زیر نقشه هم تألیفی این دانشگاه را نشان می‌دهد که شامل ۳۷۱ خوشه، ۴۴۲ پیوند و ۴۵۰ قدرت پیوند کل تشکیل شده است. همان‌طور که مشخص است دانشگاه/سازمان‌هایی که دایره‌های بزرگ‌تری در نقشه دارند، تعداد مدارک بیشتری منتشر کرده‌اند.

با توجه به جداول زیر ۱۰ دانشگاه/موسسه برتر در حوزه

نقشه ۴. شبکه چگالی هم تألیفی دانشگاه/سازمان های مشارکت کننده در تولیدات حوزه موضوعی معماری اسلامی

نقشه ۵. نقشه هم تألیفی دانشگاه/سازمان های مشارکت کننده در تولیدات حوزه موضوعی معماری اسلامی

تولید کرده اند؛ اما تعداد استنادات دریافتی دانشگاه هاروارد، دانشگاه پرینستون و دانشگاه پزشکی و موزه ارتش فرانسه بیشترین تعداد استناد را دریافت کرده اند همچنین دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاه تهران و دانشگاه اورلئان فرانسه بیشترین

موضوعی معماری اسلامی همراه با تعداد مدارک منتشرشده، تعداد استنادات و تعداد قدرت پیوند کل آمده است. همان طور که مشخص است دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاه پادشاهی عربستان و دانشگاه تهران تعداد مدارک بیشتری

توليدات علمی حوزه موضوعی معماری اسلامی بیشتر در

قدرت پیوند کل را داشته‌اند.

جدول ۱۱. دانشگاه/موسسه برتر در حوزه موضوعی معماری اسلامی بر اساس تعداد مدارک

ردیف	موسسه/دانشگاه	تعداد مدرک	تعداد استناد	قدرت پیوند کل
۱	islamic azad univ	22	40	21
۲	king saud univ	9	112	10
۳	univ tehran	9	9	13
۴	tabriz islamic art univ	8	18	3
۵	tarbiat modares univ	8	16	9
۶	univ cordoba	8	7	4
۷	harvard univ	7	165	5
۸	umm al qura univ	7	102	5
۹	csic	7	21	7
۱۰	univ granada	7	17	7

جدول ۱۲. دانشگاه/موسسه برتر در حوزه موضوعی معماری اسلامی بر اساس تعداد استناد

ردیف	موسسه/دانشگاه	تعداد مدرک	تعداد استناد	قدرت پیوند کل
۱	harvard univ	7	165	5
۲	princeton univ	5	147	4
۳	ctr rech serv sante armees	1	118	1
۴	fac med & pharm	1	118	1
۵	king saud univ	9	112	10
۶	umm al qura univ	7	102	5
۷	lund univ	1	78	1
۸	lusofona univ	1	78	1
۹	islamic azad univ	22	40	21
۱۰	univ surrey	2	40	5

جدول ۱۳. دانشگاه/موسسه برتر در حوزه موضوعی معماری اسلامی بر اساس تعداد میزان قدرت پیوند کل

ردیف	موسسه/دانشگاه	تعداد مدرک	تعداد استناد	قدرت پیوند کل
۱	islamic azad univ	22	40	21
۲	univ tehran	9	9	13
۳	univ orleans	4	38	12
۴	king saud univ	9	112	10
۵	tarbiat modares univ	8	16	9
۶	csic	7	21	7
۷	univ granada	7	17	7
۸	univ roma la sapienza	4	1	7
۹	univ indonesia	3	10	6
۱۰	univ durham	4	9	6

نقش آفرینی سبک معماری اسلامی در پایگاه «وب‌آوساینس»

چه مجلاتی منتشر شدند؟

بر اساس جدول زیر، نشریاتی که بیشترین تولیدات در زمینه معماری اسلامی را منتشر کرده‌اند نشان داده شده که نشریه بین‌المللی معماری اسلامی بیشترین تعداد این تولیدات یعنی ۳۶ مدرک را منتشر کرده است. بعدازآن نشریه باغ نظر و

بولتن مدرسه مطالعات شرقی و آفریقایی دانشگاه لندن، مجله شبکه NEXUS با ۱۷ مدرک در جایگاه دوم و نشریه انجمن مورخان معماری با ۱۵ مدرک در جایگاه بعدی قرار دارد.

موضوعات برجسته حوزه موضوعی معماری اسلامی در

جدول ۱۴. تولیدات علمی حوزه موضوعی معماری اسلامی در مجلات منتشرشده

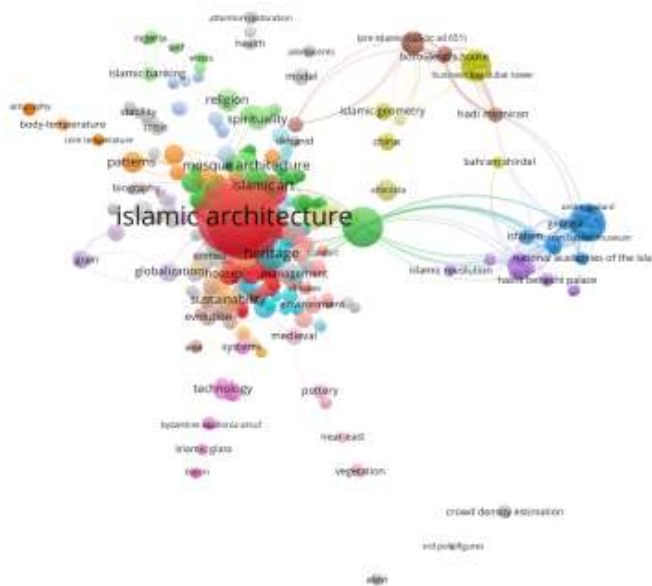
ردیف	نام نشریه	تعداد تولیدات
۱	INTERNATIONAL JOURNAL OF ISLAMIC ARCHITECTURE	۳۶
۲	BAGH E NAZAR	۱۷
۳	BULLETIN OF THE SCHOOL OF ORIENTAL AND AFRICAN STUDIES UNIVERSITY OF LONDON	۱۷
۴	NEXUS NETWORK JOURNAL	۱۷
۵	JOURNAL OF THE SOCIETY OF ARCHITECTURAL HISTORIANS	۱۵
۶	ARCHITECTURAL DESIGN	۱۲
۷	JOURNAL OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY	۱۲
۸	ART SANAT	۱۰
۹	INTERNATIONAL JOURNAL OF ARCHITECTURAL HERITAGE	۱۰
۱۰	JOURNAL OF THE AMERICAN ORIENTAL SOCIETY	۱۰
۱۱	ARTS	۹
۱۲	DISEGNARECON	۸
۱۳	INTERNATIONAL JOURNAL OF MIDDLE EAST STUDIES	۸
۱۴	IRAN JOURNAL OF THE BRITISH INSTITUTE OF PERSIAN STUDIES	۸

بازه زمانی موردبررسی کدام‌اند؟

شبکه هم‌رخدادی، هزار واژه حوزه موضوعی معماری اسلامی از میان ۲۷۹۴ واژه را نشان می‌دهد؛ در این شکل ضخامت میان پیوند‌ها بیانگر روابط میان مفاهیم است و اندازه دایره‌ها نیز بیانگر میزان دانش در هر مفهوم است. از این رو شبکه هم‌رخدادی واژگان این حوزه بر اساس تعداد رخداد تمام کلمات کلیدی و با انتخاب حداقل پنج بار رخداد ترسیم شد. از میان ۲۷۹۴ کلیدواژه، ۴۹ کلیدواژه حداقل پنج بار تکرار شده بودند که شبکه هم‌رخدادی آن مطابق شکل زیر، متشکل از ۶ خوشه موضوعی است که هر رنگ به‌کاررفته در نقشه معرف

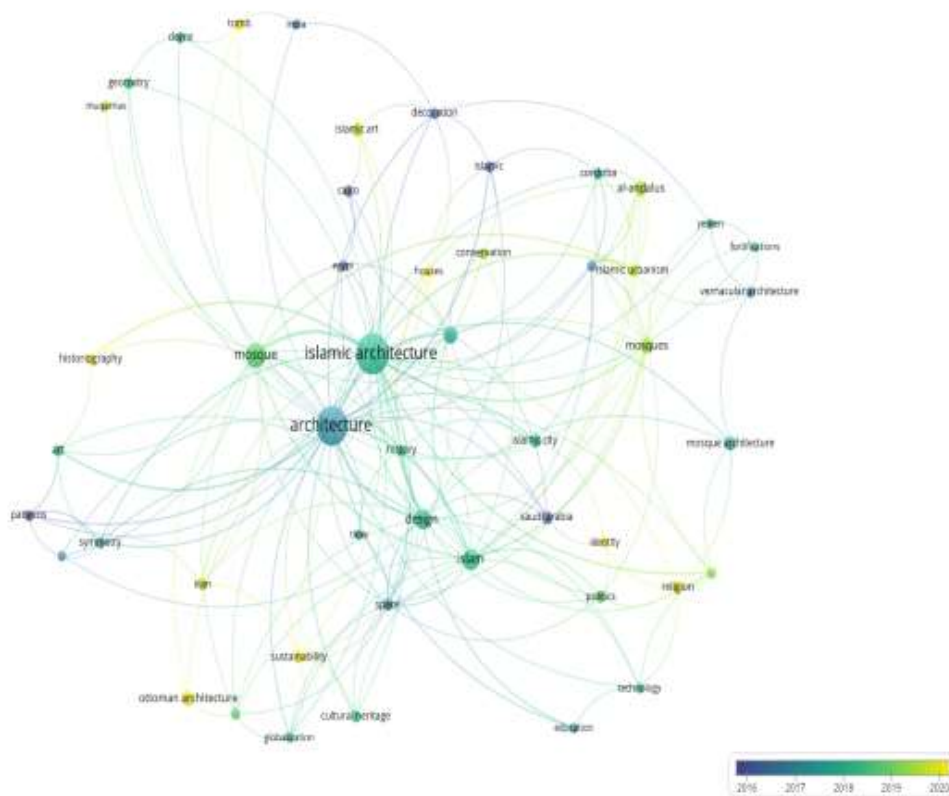
یک خوشه است. همچنین ۴۹ گره (دایره) یا کلیدواژه و ۱۸۹ پیوند و ۲۶۷ قدرت پیوند کل تشکیل داده است. بزرگ‌ترین خوشه این شبکه ۱۰ گره دارد که عبارتند از: Architecture-cultural heritage-globalization-history-islam-ottoman-Architecture-space-sustainability-time-turkey.

همچنین در این خوشه مفاهیمی مانند history و Architecture به هم نزدیک‌ترند که نشان از ارتباط موضوعی آن‌ها با یکدیگر است. از این رو دوری و نزدیکی واژه‌ها نیز به این موضوع اشاره دارد که متون موجود در حوزه موردبررسی به چه میزان در خصوص ارتباط این واژه‌ها صحبت کرده‌اند و اثرات

VOSviewer

نقشه ۷. نقشه رخداد واژگان حوزه موضوعی معماری اسلامی

VOSviewer

نقشه ۸. نقشه رخداد واژگان حوزه موضوعی معماری اسلامی بر اساس سال

جدول ۱۵. رخداد واژگان حوزه موضوعی معماری اسلامی

ردیف	واژه	تعداد رخداد	قدرت پیوند کل
۱	islamic architecture	76	55
۲	architecture	69	64
۳	mosque	28	32
۴	islam	21	29
۵	design	18	31
۶	heritage	13	17
۷	al-andalus	11	10
۸	mosques	11	21
۹	ottoman architecture	11	3
۱۰	islamic art	9	5

معماری اسلامی به لحاظ تعداد رخداد نشان داده شده است که همان طور که مشخص است کلمات islamic architecture, Architecture و mosque بیشترین رخداد را داشته‌اند به همین خاطر هم در شکل دایره‌های بزرگ‌تری را به خود اختصاص داده‌اند و هم با توجه به اینکه شاخص قدرت پیوند کل مجموع قدرت و اهمیت پیوندهای یک گره با دیگر گره‌های موجود در شبکه را نشان می‌دهد و هر چه قدرت پیوند کل یک گره در شبکه بیشتر باشد، اهمیت آن گره در شبکه و میزان مرکزیت آن بیشتر است در شبکه هم رخدادی کلمات کلیدی حوزه موضوعی معماری اسلامی این سه کلمه که هم تعداد رخداد بیشتری و هم تعداد قدرت پیوند کل بیشتری دارند از اهمیت و میزان مرکزیت بیشتری در این شبکه برخوردارند و می‌توان گفت واژگان و مفاهیمی مهم حوزه موضوعی نامبرده هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

طبق یافته‌های پژوهش، بررسی وضعیت تولیدات حوزه معماری اسلامی و با توجه به طیف گسترده‌این معماری، تعداد ۸۶۵ مدرک در این حوزه منتشر شده است. به نظر می‌رسد

تعداد مدارک منتشر شده با توجه به محدود نبودن بازه زمانی و در مقایسه با حوزه‌های دیگر خیلی کم است. ورنصری و همکاران در سال ۲۰۲۳ در حوزه سلامت ۸۲۴۲ رکورد، کریمی و همکاران در سال ۲۰۲۳، ۱۳۵۷۷ رکورد را جستجو کردند. معماری اسلامی به خاطر خاص بودن و داشتن ویژگی‌های اصیل در باب معماری و شاید دشمن‌ستیزی با جهان اسلام در سطح بین‌المللی از دلایل انتشار ضعیف در این حوزه است. همچنین در سال ۲۰۲۱ تعداد تولیدات این حوزه رشد چشمگیری داشته است که نشان از توجه بیشتر پژوهشگران به حوزه معماری اسلامی است. نکته فراوان این تولیدات زبان این مدارک است که طیف گسترده‌ای از زبان‌ها را در برمی‌گیرد که برخلاف بسیاری از تولیدات سایر حوزه‌ها جالب توجه است. در پژوهش ورنصری و همکاران (۲۰۲۱) زبان انگلیسی با ۷۱۸۵ مورد و چهار زبان دیگر، زبان تولیدات علمی حوزه مهندسی دانش بوده اما زبان تولیدات علمی حوزه معماری اسلامی به دلیل جهان‌گستری معماری اسلامی علاقه‌مندان بسیاری در تمام جهان دارد و مشتاق هستند در این معماری کهن و مقدس نوشته‌های را در سطح بین‌المللی منتشر کنند. برترین نویسندگان این حوزه نیز گوردن گودوینگ (به

نقش آفرینی سبک معماری اسلامی در پایگاه «وب آوساینس»

لحاظ تعداد مدارک)، پیتر جی لو (به لحاظ تعداد استناد) و نادین شبیل (به لحاظ قدرت پیوند کل) است. گودوینگ که اوچ ایندکس ۱ دارد و دسته بندی مطالعاتی وی نیز مطالعات آسیایی و موسیقی است. حال آنکه پیتر جی لو با وجود اینکه تنها ۲ مدرک در این حوزه موضوعی منتشر کرده است اما بیشترین تعداد استناد را دریافت کرده است. وابستگی سازمانی این پژوهشگر دانشگاه هاروارد و دانشگاه پرینستون است. اوچ ایندکس این پژوهشگر نیز ۱۹ است و دسته بندی موضوعی پژوهش های وی فیزیک، علم و فناوری - سایر موضوعات ج، علم شیمی، علم مواد و نورشناسی است. نادین شبیل نیز که وابستگی سازمانی دانشگاه اورلئان فرانسه را دارد دارای اوچ ایندکس ۱۷ است و دسته بندی موضوعی مورد پژوهش وی شامل باستان شناسی، زمین شناسی، انسان شناسی، شیمی و علم و فناوری - موضوعات دیگر است.

دانشگاه های برتر در این خصوص دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه هاروارد هستند، دانشگاه آزاد با توجه به وجود شعبات زیاد در بیشتر شهرهای ایران تعداد دانشجویان و پژوهشگران زیادی را به خود اختصاص داده است که به طبع آن تعداد تولیدات آن هم نسبت به سایر دانشگاه ها که در سایر شهرها شعبه ندارند یا تعداد اندکی شعبه در برخی شهرهای دیگر دارند، زیادتر است، دانشگاه هاروارد نیز با توجه به رتبه بالایی که در میان دانشگاه های جهان دارد و هر ساله جز

رتبه های برتر دانشگاه های دنیاست و پژوهشگران توانمند را جذب و پرورش می دهد، همان طور که بیان شد نویسنده برتر این حوزه، پیتر جی لو که تعداد استنادات زیادی را دریافت کرده بود متعلق به این دانشگاه است.

نشریه INTERNATIONAL JOURNAL OF ISLAMIC ARCHITECTURE بیشترین تعداد تولیدات این حوزه را منتشر کرده است. این نشریه در کشور انگلیس است و حوزه های موضوعی مورد انتشار در این نشریه عبارتند از: هنر و علوم انسانی (هنرهای تجسمی و هنرهای نمایشی)، مهندسی (معماری)، علوم اجتماعی (جغرافیا، برنامه ریزی و توسعه و مطالعات شهری). اوچ ایندکس این نشریه ۷ است. چارک این مجله در سال ۲۰۲۲ دو بوده است.

مقاله برتر این حوزه نیز «کاشی کاری های ده ضلعی و شبه بلورین در معماری اسلامی قرون وسطی» است که در سال ۲۰۰۷ منتشر شده است و موفق به دریافت ۱۳۷ استناد شده است این مقاله در نشریه با چارک یک منتشر شده است. همچنین به نظر می رسد موضوعات و مفاهیم مهم در حوزه معماری اسلامی Architecture, islamic architecture و mosque هستند که با توجه به ماهیت موضوع مورد بررسی و مفاهیمی معماری اسلامی، مسجد و معماری این مفاهیم توسط پژوهشگران بیشتر مورد توجه قرار گرفته اند.

Reference

1. Rahbari A, Khosravi Ali Asghar, Mohammadi Faridah. A Journey in the History of Islamic Architecture. 2015, <https://civilica.com/doc/646408>
2. Haji Ghasemi, K. Reflections on the Meaning of and Understanding Persian Islamic Architecture. *Soffeh*, 2012; 21(1): 7-18.
3. Manjem Farzad, Alipour Sara. Islamic sacred art, patterns and indicators in architecture, Islamic and historical architecture and urban planning research conference of Iran, Shiraz, 2016, <https://civilica.com/doc/653020>
4. Varnaseri A, Nabizadeh M, Hosseini Ahangari A, Shabani A. Analysis of the Content of the Researches of the Islamic Lifestyle Quarterly with a Focus on Health. *Islamic Life Style* 2022; 6 (2):245-259[In Persian]
5. Zavarghi, R; Drawing scientific maps: principles, techniques and tools, address: Tehran, 2017
6. Karimi A, Karimi S, Varnaseri A, Hoseini Ahangari S A, Naghdinejad A. Analysis of the descriptive and content structure of scientific productions of Iranian researchers in the field of civil engineering in the Web of Science. *CJS* 2023; 10 (1):1-14 URL: <http://cjs.mubabol.ac.ir/article-1-297-fa.html>
7. Mousavi Chalak A, Riahi A, Zare A. Qualitative and Quantitative Study of Iran's Scientific Journals in the Field of Medicine in Scopus Database. *payavard* 2018; 12 (1):11-24 URL: <http://payavard.tums.ac.ir/article-1-6468-fa.html>
8. Asadi. S. An introduction to information visualization; A review of the book "Information Visualization: Basics and Applications". *Information and communication book review*, 2014. 6(2), 37-46.
9. Varnaseri A, Hoseini Ahangari S A, Shabani A, Farshid R. Drawing a Knowledge Map of Scientific Productions of Traditional Medicine by Iranian Scientists in Web of Science. *Quran and Medicine* 2022; 7 (2):91-101 URL: <http://quranmed.com/article-1-674-fa.html>
10. Kazerani M, Bagheri Ghahfarrokhi M, Shekofteh M. Study the Scientific Productions of the Faculty Members of Traditional Medicine at Universities of Medical Science in Iran Medical in the Scopus Citation Database (2005-2015). *J. Med. Plants* 2019; 18 (70):45-58 URL: <http://jmp.ir/article-1-2561-fa.html>
11. Belmonte j, Moreno A, Antonio López-Núñez G, Javier Hinojo F. Augmented reality in education. A scientific mapping in Web of Science. *Interactive learning environments*, 2020 1-15.
12. Selva-Pareja L, Ramos-Pla A. Mercadé-Melé P. A Evolution of Scientific Production on Health Literacy and Health Education—A Bibliometric Analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. (2022). 19(7), 4356.
13. Varnaseri A, Akhavanhariri E, Karimi S, Yaminfirooz M, Hoseini Ahangari SA. Mapping the scientific research on health literacy: *J Med Libr Inf Sci*. 2023; 4: e40.
14. Varnaseri, A. Tayfhsan, M. & Hosseini Beheshti, M. S... A Knowledge Map of Knowledge Engineering Scientific Products from 2011 to 2021 on Web of Science: Scientometrics. *International Journal of Knowledge Processing Studies*, 2022; 2(1): 55-73. doi: 10.22034/2022.145408.

The Role of Islamic Architectural Style in Web of Science

Athareh Naqdi Nejad¹, Sara Karimi^{2*}, Masoumeh Labafi Farhaneh Shahi³

Abstract

Introduction: Visualization of scientific productions in the field of Islamic architecture

Method: The current research is of an applied type and is a scientometric study that analyzes the scientific outputs of the subject area of Islamic architecture. The research community includes all the scientific outputs of the subject area of Islamic architecture in the Web of Science database from the beginning to January 6, 2023.

Results: From the beginning of 1971 to 2023, 865 documents have been published in the field of Islamic architecture. East Gordon Goodwin (9 degrees), Ali Sadeghi Habib Abad (7 degrees) and Grabar Oleg and Hakim Basim S (5 degrees) have had the largest number of productions. But the most citations are related to Peter G. Lowe and Paul J. Steinhardt (141 citations), while the most total linking power belongs to Shabil Nadine Shibil (15 total linking power). the most type of scientific productions of Islamic architecture in the form of articles with 628 items followed by is book reviews 200.

The documents in the field of Islamic architecture are written in 16 languages on the Web Of Science, and as it can be seen, English is the language with the largest number of documents, with a huge difference of 718 documents. The article “Decagonal and quasi-crystalline tiling in medieval Islamic architecture” is considered the most cited article in this field with 137 citations in Web Of Science. The top country is the United States of America, which is superior to others in terms of the number of documents, the number of citations, and the number of total link strength. Islamic Azad University, Kingdom of Saudi Arabia University and University of Tehran have produced more degrees. The largest cluster of this network has 10 nodes, which are: Architecture - cultural heritage - globalization - history - Islam - Ottoman Architecture - space - sustainability - time - turkey

Conclusion: By strengthening Persian language research in the field of Islamic architecture, we can publish appropriate publications on the Web of Science database. Also, scientific productions of Islamic architecture are increasing, and a suitable future for scientific productions in the field of Islamic architecture is predicted.

Keywords: Islamic Architecture, Visualization, Scientific Productions, Islamic Life Style

1. PhD student of information science and epistemology, University of Tehran, Tehran, Iran

2*. Corresponding author, BA Student of Architectural Engineering at Azad Saveh University, Saveh, Iran

3. Master's Degree in Information Science and Epistemology, Information Management, Islamic Azad University, Research Sciences Branch, Tehran, Iran